

VARSTVO VINSKE TRTE V TEŽAVNIH RAZMERAH

Jurij MAMILOVIČ¹

TKI Pinus d.d., Rače

IZVLEČEK

Ekstremne vremenske razmere, posebno če so še popestrane s pojavom novih ali že nekoliko pozabljenih boleznih in škodljivcev so izziv še tako izkušenemu vinogradniku. Dobrih pripravkov je kar veliko, poseben pomen pa pridobiva njihovo kombiniranje in vrstni red rabe posameznih sredstev. Varstvo okolja narekuje izbiro pripravkov s čim ožjim spektrom, ekonomika pa zahteva ukrepe, ko z enim pripravkom zajamemo kar se da veliko problemov. Ekologija kriči po čim manjšem številu tretiranj kar je v diametralnem nasprotju s prvo željo. Uskladitev te želje z hkrati doseženim ciljem zdravega pridelka ni nemogoče.

KURZFASSUNG

DER SCHUTZ DER WEINREBE IN SCHWIERIGEN BEDINGUNGEN

Extreme Wetterbedingungen, besonders wenn diese noch mit der Erscheinung neuer oder schon teils vergessener Krankheiten und Schädlinge vergrößert werden, sind Herausforderung für noch so erfahrenen Weinbauer. Es gibt viele gute Produkte, besondere Betonung gewinnt aber ihre Kombination und Verwendungsfolge einzelner Mittel. Der Umweltschutz diktiert die Auswahl der Produkte mit je engerem Spektrum, die Ökonomik aber verlangt die Massnahmen wo wir mit einem Produkt möglichst viele Probleme lösen. Die Ökologie schreit nach möglichst kleiner Zahl der Massnahmen, was in diametralem Gegensatz mit erstem Wunsch ist. Die Koordinierung dieser Wünsche mit einem gleichzeitig zu erreichendem Ziel grossen und gesundes Ertrages ist nicht unmöglich.

O črni pegavosti mislimo, da vemo vse, pa nas občasno vseeno neprijetno preseneti. Kadar se pojavi pegavost, jo moramo zatreti, toda lotiti se moramo tudi dolgoročnih ukrepov, ki bodo povrnili trti odpornost oz. omejili razširjenost glivice.

Napake pri zatiranju so pogoste: včasih smo prepozni, drugič uporabljamo bakrene pripravke ob nepravem času in ne v najbolj ustreznih vremenskih razmerah, ko baker zavira razvoj listja in se s tem zveča nevarnost pojava pršic. List, ki ostane majhen dlje časa, število škodljivih pršic pa je enako, pomeni večje poškodbe, kar je preprosta in tudi tokrat upoštevanja vredna matematika.

Pri uporabi klasičnih kontaktnih organskih fungicidov nemalokrat ugotovimo njihovo nerodno lastnost, da pospešujejo razvoj pršic. Ob hudem pojavu črne pegavosti ima nesporno prednost tudi med brstenjem in seveda še toliko bolj nekoliko pozneje Euparen M. Euparen M je nov pripravek, katerega uporabo pogosto neutemeljeno odklanjamo, ker naj bi bila predraga. Predraga je uporaba delno učinkovitega pripravka ali sredstva, ki zavira rast v tem obdobju.

Ob pojavu hude črne pegavosti ne smemo prezreti še dveh ukrepov, ki bosta zmanjšala nevarnost pojava črne pegavosti v tem in naslednjih letih. Prvi ukrep je pobiranje in

¹ dipl. ing. agr., SI-2327 Rače, Grajski trg 21

uničevanje zelo okuženih delov trsa (rožja), česar marsikdaj ne storimo in kar je napačno. Nevarnost pojava črne pegavosti se namreč v nasprotju z večino drugih bolezní zveča, kadar je okuženi les na tleh. Drugo, kar velikokrat pozabimo, je, da se črna pegavost razvija tudi pozneje in jo omejimo šele z rednim in pogostim škropljenjem proti peronospori. Kadar je okužba močna, je treba zaradi tega trto opazovati tudi tedaj, ko so se že pojavili listki. V nasprotnem primeru se bo kljub temeljitemu prvemu škropljenju na trti pojavila črna pegavost. Glivica se do prvega protiperonospornega ukrepa že ponovo skrrije v les. V naslednjem letu se bo tako ponovila letošnja podoba. Čas, ko je primerno pomisliti tudi na črno pegavost, je varstvo kabrnkov. Tedaj grozi zgodnja peronospora kabrnkov, na njih se redno pojavljata siva plesen in očem skrita črna pegavost. Za vse tri je ustrezna uporaba Euparena M. To je namreč najcenejši ukrep, saj z enim samim pripravkom ustavimo tri sovražnike. Euparen M sodi med okolju prijazne pripravke. V razvitem svetu je uvrščen v vrh ekološko sprejemljivih sredstev. Z uporabo Euparena M bomo omilili težave z rdečo sadno pršico.

Podobno je s težavami, ki jih povzročata rdeči listni ožig. Za večino vinogradnikov je to obroben ali celo teoretičen problem. V nekaterih podnebno manj ugodnih grapah, kjer nato vseeno ob poletnem soncu dozori grozdje za nekatera danes posebno cenjena vina, pa je lahko razsežnost okužbe z njim katastrofalna in ji navadni fungicidi niso kos. Tudi v tem primeru je primerna uporaba Euparena M, kar seveda ne pomeni, da z njim škropimo ob brstenju, zatiranju ožiga in varstvu kabrnkov. Uporabimo ga enkrat, odvisno od težav, ki nas pestijo. Od sodobnega fungicida zahtevamo namreč, da:

1. je vrhunsko učinkovit,
2. je cenovno sprejemljiv,
3. vpliva na karseda veliko število škodljivih organizmov,
4. je ustrezen za okolje,
5. je odporen proti vremenskim spremembam.

Izpolnjevati mora vse pogoje. Zakaj? Če je pripravek slab, je lahko cenovno sprejemljiv, a bo zaradi neučinkovitosti vseeno drag. Če se prehitro spere, moramo ponovno škropiti. Če učinkuje na veliko organizmov, vendar za okolje ni ustrezen, bo spet narobe!

V ugodnih razmerah so učinkoviti številni pripravki. Njihovo pravo vrednost pa ugotovimo šele v težkih razmerah.

Tudi o peronospori mislimo, da vemo vse. Pri prvem zatiranju smo navadno uspešni, še več, navadno se prvih ukrepov lotimo prehitro. Pri uspešnem varstvu pred peronosporo ne zadošča le, da spremljamo napovedi, upoštevati moramo tudi razmere v vsakem vinogradu posebej. V gostih neprezračeni nasadih je tudi v še tako suhih poletnih dneh obilo rose, ki kaplja z vrha proti spodnjim listom in ustvarja posebno mikroklimo, ki je ugodna za poznejše okužbe, v obdobju, ki je načelno lahko suho in ko so listi popolnoma razviti. Spodnji listi naj bi bili za okužbe kmalu prestari, vendar ni zmeraj tako. Delež mladih listov, ki so najbolj dovzetni za okužbe, se še posebej zveča spomladi, ko se težave s pršicami, rdečim listnim ožigom in tudi točo zvečajo čez kritično točko. V takih vinogradih so nujni dodatni ukrepi. V zadnjih letih so bila poletja mokra. Rast je bila zato posebej v intenzivno gnojnih vinogradih bujna tudi v obdobju, ko se glede na dolgoletne izkušnje ustavi. Veliko hitro rastočih mladice z obilico novih listov bistveno skrajša čas oziroma omeji presledke, ki so navadno mogoči s sistemičnimi fungicidi v normalnih sezonah. V vlažnih poletjih se presledki zelo približajo presledkom, ki so med posameznimi škropljenji običajni v trsnicah. Namesto nekaterih sistemičnih pripravkov so ustrezni novi, npr.

predvsem Quadris. Pripravek je ob upoštevanju škropilnih presledkov izjemno učinkovit. Ina naslednje lastnosti:

- je naravnega izvora in je izboljšana oblika snovi, ki jo sintetizirajo glive v naravi.
- učinkoviti so že izredno majhni odmerki, kar je pozitivno za varstvo okolja.
- učinkuje zoper kalitev spor, razrast micelija in ustvarjanje novih spor.
- deluje torej preventivno, kurativno in eradikacijsko.
- akutna toksičnost je izredno majhna.
- v okolju ni obstojen, torej ga ne onesnažuje s svojimi ostanki.
- ne onesnažuje vodnih virov.
- ne kopiči se v okolju in v pridelkih ni omembe vrednih ostankov.

Uporaba Quadrisa je zato primerna tudi v vlažnih razmerah, ko je rast zelo intenzivna. Klasična sistemična sredstva se v takih razmerah dobesedno razvedenijo v preveliki novi listni gmoči, zato se njihova učinkovitost predčasno zmanjša.

Opozoriti je treba tudi na pojav pozne peronospor, ki navadno okuži že dozorevajoče grozdne jagode. Okužijo se skozi peclj. Notranjost jagode je napadena, pokožica pa je že tako močna, da površinska znamenja bolezni niso tipična. Značilno je, da se spomladi ponavadi preveč mudi začetni škropiti, potem pa tudi prehitro prenehamo. Drugi vzrok za okužbo je uporaba sistemičnih fungicidov v tem času. Peclja, skozi katerega se jagode okužijo, s sistemičnimi sredstvi pred okužbo ne moremo dobro zavarovati. Na plodovih in pololesenelih delih – ti imajo v našem primeru še vedno odprte reže, ki sprejemajo spore – je učinkovitost čistih sistemičnih fungicidov omejena.

Siva plesen še zmeraj sodi med bolezni, ki jih ni lahko ozdraviti. Zgolj z uporabo pripravkov ga ne moremo odpraviti. Potrebna je ustrezna ampelotehnika. Prav tako ne smemo pozabiti, da je siva plesen v svojem začetku saprofit. Razvija se in pridobiva moč že na hirajočih kabrnkih, najbolj ob koncu cvetenja, ko mu odmirajoče cvetne kapice nudijo obilo hrane. Poškodb zaradi sive plesni tedaj ne vidimo in jim ne namenjamo potrebne pozornosti. Navadno prav ob koncu cvetenja hitimo trse zavarovati pred peronosporo in oidijem, saj med cvetenjem, če se je le dalo, nismo ukrepali. Če bomo tedaj uporabili pripravek, ki bo deloval zoper omenjene bolezni, hkrati pa tudi proti sivi plesni, bomo omejili tudi še do tedaj nevidno bolezen.

Tako se ponovno vrnemo k Euparenu. Poudarili smo že, da je Euparenova učinkovitost proti glivicam pri sivi plesni omejena, a v tem obdobju zadošča iz več vzrokov. Pomembno je njegovo protiperonosporo in protibotritično delovanje in s tem zmanjševanje uporabe dragocenih botriticidov, ki jih bomo pozneje še zelo potrebovali.

Novost bo uporaba samo enega pripravka zoper vse tri poglavne vinogradniške nadloge: peronosporo, oidij in botritis. To bo Folicur Multi.